Nagyvárad, 1906. XII. évfolyam 21. szám. Szombat, január 27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor
Negyedévre — — — 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre — — — 24 kor
Negyedévre — — — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 26.

Reménysugár.

Valahára talán mégis közeledik a béke. Valóságos beugratásokat csináltak eddig a béke jelszava alatt. Visszaéltek azzal az érthető vonzalommal, a melylyel öreg királyunk a német nyelv iránt viseltetik. Nagy áldozatokat hozott királyunk, csakhogy fenntartsa a német nyelv uralmát. Koczkára tette érte s el is vesztette Lombardiát, Velenczét, a német birodalomban elfoglalt állásai. Német környezete soha fel nem világositotta róla, hogy a magyar mindenféle idióma közül a németet veszi be legkevésbbé jó lélekkel. Nem kell sem testének, sem lelkének. Egy jó magyar szóra az ingét is odaadja, de a legédesebb német orációtól is Rákóczi minden haragos villáma gyullad ki a szemében.

Akadt köztünk néhány politikai vigécz, a kik elhitették öreg királyunkkal, hogy a német nyelvet fenn tudják tartani és meg tudják teremteni a békét.

De micsoda béke az!

Azelőtt a főispánt szeretet várta, tisztelet fogadta. Az ügyvivők főispánjait az intelligenczia megvetése, a nép viharos elkeseredése üdvözli. Méltó-e a magyar államhoz olyan főispánok kinevezése, a kik lakást nem kapnak, a kiket egy borbélyinas félig megborotvál s aztán félig beszappanozott arczczal ott hagy, országvilág csufjára, a kiket megvet, lenéz, kicsufol mindenki, az alispántól az utolsó szurtos inasgyerekig?

Megrendül az ember hite az állam tekintélyében, ha annak fenntartását ilyen figurákra bizva látja.

Más kép. Becsülettel dolgozik az a tisztviselő évtizedek óta. A nép szereti, tiszteli. Hivatalába levett kalappal, alázatosan, de bizalommal lépnek. Még a gyermekeit is névről ismeri a paraszt, azoknak pedig Mihály bácsi, Zsuzsa néni a község örege, játszópajtása a fiatalja. És akkor azt a becsületben megőszült, derék embert fegyveres csendőrök vezetik ki abból a hivatalból, a melyben egy életet áldozott fel a munka oltárán.

Mit gondolhat az a nép arról az államról, mely az ő jóltevőjével igy bánik el.

Jönnek aztán uj alakok. Elcsapott detektiv, lefört vigécz, adósságba fulladt spekuláns. Nem ismer senkit, nem ért semmihez. S ezt a paraszt az első találkozáskor észreveszi. És ez akarja helyettesiteni a régi tisztviselőt!

Megrendül a nép hite az állam igazságosságában, ha azt látja, hogy a csendőr eddig gazembereket fogdosott össze, most pedig becsületes hazafiakat ver ki a hivatalából.

Ismét más kép. Az alispánnak a vármegyeházán van a lakása. Beteg a felesége. Künn rémes a hideg. A rendőrből kinevezett főispán karhatalommal kergeti ki az alispánt a beteg asszonnyal együtt a hideg éjszakába, hóba, fagyba és beültet helyébe egy alakot, akit inzultált a város minden embere. Miért? Mert az alispán engedelmeskedett a hazafias közgyülésnek. És nincs fórum, mely elégtételt adna.

Megrendül az ember hite már az emberi szivben is.

Inog a tekintély, a törvény, a tisztesség. És mindez azért, mert öreg királyunkkal elhitette néhány felbukkant nulla, hogy ez az a mód, ahogy rendet lehet teremteni s ahogy a német nyelv uralmát utolsó várában, a hadseregben fenn lehet tartani.

Andrássy most az igazságot vitte Bécsbe. Megmutathatta, hogy rend nincs, de a német nyelv uralma veszendőbe ment, sőt a legfőbb állami tekintélybe vetett hit is megingott. Legfőbb ideje, hogy a politikai szemfényvesztők és iparlovagok kezéből ez ország sorsa kivétessék. A magyar nyelv nem lehet ellensége a magyar korona hatalmának; ennek a hatalomnak csak egy ellensége van: ha visszaéléseknél, üldözésnél reá mernek hivatkozni a nemzet által közösitett eszközök.

Mind a két fél, a nemzet is, a korona is veszteségszámlára irhatja az egy éves küzdelmet. A békével mind a kettő csak nyerhet. De csak tisztességes békével, mely a nemzeti követelményeket becsületesen kielégiti. Egy királyra soha

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A hamis gyöngy.

Irta: **Willy Siebert.**

Dmitri Gregorevits Pjaniza közel negyedszázad óta kerületi főnök volt Kosztromasban. Igen müvelt ember volt; tudott olvasni és meglehetősen hibátlanul irni. Ha végiglépkedett alacsony hivatalszobáján, az ablaktáblák megcsörrentek és a sarokban, a szentképből ijesztően imbolygott ide-oda a lángocska. Kitünően értett ahhoz, hogyan szerezhet magának mindenütt tekintélyt ő exczellenciája a kerületi főnök ur.

Pjaniza jólétben élt. Nem volt ugyanis mindenkinek a hivatala nyilvános és magánbevételei mellett olyan felesége, aki a parasztokról való gondoskodást oly okosan tudta a saját érdekeivel összeegyeztetni. Ha Mariska asszony barna szeme — csak egy volt a szegénynek, a másik megvakult és fekete kötés takarta el — ha ez a szem a szükölködő parasztoknak segitséget kért, csak a leggonoszabb merészelt egy félrubelen alul adakozni. Mivel mindenütt sok jó és még több ostoba ember akad, igen csinosan adóztak Dmitri Gregorevits magánpénztárába.

E derék és tekintélyes polgárok öröme és büszkesége Vera Dmitrovne, a leányuk volt. Mindenütt »sültalmácskának» nevezték; szelid, szemérmes leányka volt, egészen kerek, barna arczocskával és ahhoz az almához hasonlitott, amely sokáig fekszik a kemenczében.

Két év óta Dmitri Gregorevitsnak aranynapjai voltak. Tizenegy óráig aludt és minden éjjeli három óráig ült a klubban a kártyaasztalnál. A hivatalba már nem is járt, mert ha valamit alá kellett irnia, akkor Pavlj Ivanonits eljött hozzá a délutáni órákban. Valóságos »gyöngy» volt ez a Pavlj Ivanovits, az uj kerületi segédhivatalnok. De tanult ember, nemes családból való — családja vele kihal — és a kerületi ügyekhez pompásan értett.

Eredetileg mérnöknek készült; a szibériai vasut épitése évekig foglalkoztatta. Amikor végre elkészült, atyjának a miniszterrel való barátsága révén sikerült neki Kosztromasban segédhivatalnoki álláshoz jutni. Ez szerencsés napja volt Dmitri Gregorevitsnek. Ettől kezdve nem dolgozott. És ha egyszer mégis, mint ma, megjelent a hivatalában, ez csupán egészségügyi okokból történt. Ama huszonegy év alatt, melyet a tiszteletreméltó kerületi főnök a czár szolgálatában eltöltött, megszokta, hogy naponta néhány órán át a kerületéből megjelenő és nála tisztelgő parasztokat átkaival és szitkozódásaival eláraszsza. Ez jól esett neki. Amikor egyik bizalmas órájában a háziorvosnak elárulta »módszerét», az orvos helyeslőleg bólintgatott és megjegyezte:

— Legalább ezek az átkozott parasztok mégis csak használhatók valamire a világon!

Már a lépcsőn tudta Pavlj Ivanovits, hogy a főnöke ismét az »egészsége miatt dolgozik». Amikor az előszobába lépett, az előtte jól ismert hang orditott:

— Micsodát? Tizezer nem elég nektek, ti kutyák? Hát azt hiszitek, hogy a legkegyelmesebb czárunk miattatok, ti tökfejüek, koldusbotra juttatja magát? Mi? Tizezer rubelért három olyan hidat épittetek, amilyen nektek kell. Valóban, igaza van a közmondásnak: »Tégy jót a kutyával, mégis tovább ugat». No, miért álltok még itt és miért tátjátok a szátokat? Ki veletek, hóhérkézre veletek, ti hálátlanok!

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó czég szives tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemü közönségnek, hogy az **őszi idényre a legujabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon,** valamint **angol double mellényekből különlegességgel megérkeztek,** a mely raktár dús választékban a nagyérdemü közönség rendelkezésére áll. **Előnyös ruhabérlet-táblázattal** a czég szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a czég eddigi jó hirneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó czég NAGYVÁRAD, Fő-utcza, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

sem lehet megalázó, ha nemzetét kielégiti; mondta Andrássy a nemzetnek. Arany igazság. Aggódva várjuk, sikerült-e erről meggyőznie a királyt is?

Dr K. A.

A parlament és a póttartalékosok.

Ma délelőtt 11 órára tüzték ki a pártközi konferenciát, melynek az a feladata, hogy a póttartalékosok segitése dolgában határozzon. A pártok érdeklődése eziránt az akczió iránt nem volt tulságos: az egész baloldalból körülbelül negyvenen jelentek csak meg. A vezérek közül ott volt *Kossuth* Ferencz, gróf *Apponyi* Albert, báró *Bánffy* Dezső, *Darányi* Ignácz' gróf *Zichy* Aladár, akiken kivül a következő képviselők jöttek el:

Földes Béla, gróf Teleki Arvéd, Szatmári Mór, Tóth János, Szakáts Zoltán, gróf Batthyány Tivadar, Bakonyi Samu, Szabó Kálmán, Kubik Béla, Katkovich Béla, Zboray Miklós, Sümegi Vilmos, Hentalier Lajos, Szentiványi Árpád, Dániel László, Sághy Gyula, Mihalkovits Jenő, Kelemen Béla, Giesswein Sándor, Molecz Dani, Laehne Hugó, Papp Zoltán, Keller István, Gullner Gyula, gróf Hadik Béla, Hilberth Károly, Putnoky Mór, Posgay Miklós, Darányi Ferencz, gróf Dessewffy Emil, gróf Zichy Vladimir, Okolicsányi László, Pisztóry Mór, Sturmán György, Benedek János, Kálosi József, Szász József, Molnár János és Szász Zsombor, Just Gyula elnököt belépésekor megéljenezték.

Kossuth Ferencz negyed tizenkét órakor a padjában felkelt s megnyitotta az értekezletet. Kérte, hogy válasszanak elnököt. (Éljen Kossuth!) Kossuth elfoglalta az elnöki széket és inditványára *Tóth* Jánost küldték mellé jegyzőnek.

Az elnök jelentette, hogy a vezérbizottság elfogadta gróf Hadik János két ismert inditványát. Konstatálni akarja, hogy a mai értekezletnek tisztára csak jótékonysági jellege van, minden politikai iz nélkül. Erre minden pártot meghivott, a horvátok és a nemzetiségek meg is igérték, hogy eljönnek, a szabadelvüpárt elnöke viszont azt válaszolta, hogy nem vesz részt a konferenczián. Ezután Tóth János felolvasta azt a két felhivást, amit a vezérbizottság intézett az országhoz a póttartalékosok érdekében.

A két felhivást az értekezlet magáévá tette s kimondta, hogy felhivja a képviselőket, hogy a póttartalékosok családjai számára adakozzanak.

A pénzek kezelésére bizottságot választottak s kimondták, hogy az csak a családos póttartalékosokat segitik. A bizottságba Leszkay Gyulát, Semsey Lászlót, Dániel Lászlót, Zboray Miklóst választották meg. A horvátokat és a nemzetiségeket felkérik, hogy a maguk részéről később nevezzék meg a tagjaikat.

Az értekezletnek több tárgya nem is volt. A konferenczia tagjai azonban a delegácziós teremben, ahol az értekezlet lefolyt, még sokáig együtt maradtak és a helyzetet feszegették. Tudni azonban senki sem tudott semmit.

A politikai válság.

Gróf *Andrássy* Gyula mielőtt Bécsbe ment sorra fogadta az ellenzéki vezéreket és mindegyiknek azt jelentette be, hogy ő Bécsben bármilyen rá váró megbizást elfogad, ha ez a megbizás a koaliczió programmja, illetőleg a vezérek előtt ismeretes részletes tervezet alapján történik, amennyiben azonban változtatásokat ajálnának neki, az ügyet csak ad referendum veszi és a vezérek megitélése alá fogja bocsátani.

Az összes vezérférfiak ezzel szemben annak a nézetnek adnak kifejezést, hogy ők teljesen megbiznak Andrássy itéletében és ha ő valami békemódozathoz hozzájárul ők abban meg fognak nyugodni, mert az országnak a békét meg kell adni és ha ez csak a vezérek nézetétől válnék függővé, nem szabad többé habozni, hanem belé kell menni az uj helyzetbe, ugy, mint az a férfiu kivánja, aki felé a király bizalma a jelen válságos pillanatban fordul.

Andrássy ezzel a készséggel szemben jelezte, hogy ő biztosan tudja, hogy a béke csak ugy létesülhet, ha a vezérek garancziát vállalhatnak, hogy a Házban nem lesz egyetlen frakczió sem, mely a megállapodásokkal szembehelyezkedik.

Vagy erélyes békét csinálnak most, vagy semilyent. Miután pedig alapos az a feltevés, hogy a többség közismeretes és a feliratban letett programmját a korona el nem fogadja, minden körülmények között szükségesnek tartja, hogy az esetleges megállapodások a vezérlő-bizottság és az összes pártok elé terjesztessenek, hogy a megbizandó miniszterelnök — ő vagy más — és a korona előre tisztában legyenek, kikre támaszkodhatik az uj kormány békeprogrammja keresztülvitelében.

Ezzel utazott Andrássy Bécsbe.

Miután pedig onnan azt jelentik, hogy ott sem akarnak most rideg ultimátumot, hanem a koalicziónak módot adni a helyzet mérlegelésére, biztos, hogy a jövő héten sürü tanácskozások lesznek Andrássy és a koaliczió több vezérei között.

Ha a vezérek megegyeznek, akkor Andrássy ujból a király elé megy és csak ezután következnek a pártok meghallgatása. A régi kabinet visszavonulása és az uj kabinet megbizása pedig már a király budapesti tartózkodása alatt menne végbe.

Gróf Andrássy állitólag a következő feltételek mellett hajlandó a koaliczió nevében is azonnal megegyezésre lépni:

A katonai kérdések királyi manifesztum utján nyernek ideiglenes elintézést; a manifesztum abban a formában is megjelenhetik, amelyken a királyi elhatározás báró Fejérváry küldetése alkalmával közzététetett.

A hangja elakadt és levegő után kapkodott. Ezt a pillanatot felhasználták a parasztok és óvatosan megszöktek mindenható uruk elől. A segédhivatalnok, mosolyogva nézte a kisompolygó alakokat. Pavlj Ivanovits a sarokból, ahol a szentkép állott, hirtelen mély sóhajtást hallott. Ijedten rezzent fel, mert babonás és vakbuzgó volt. És megpillantotta Sültalmácska arczát, melyből két szomoru szem pislogott elő. Hebegve mormogott néhány szót, mint a bünös, akit bünére figyelmeztetnek. Mielőtt még felócsudott volna, a leány eltünt. Utána tekintett, mintha valami jelenség lett volna . . .

Dmitri Gregorevits jó hangulatban volt. Jóakarólag veregette meg a belépő Pavlj vállát és nevetve mondta:

— Mit szól ehhez, Pavlj Ivanovits, hát nem jól nevelem az embereimet, mi? Meg sem moczczantak! Alaposan be is fütöttem nekik!

A segédhivatalnok könnyedén meghajolt, de arczvonásai nem változtak meg. Aki e két férfit igy egymás mellett látta, a kerületi főnököt piszkos vászonruhában és a segédjét kifogástalan öltözetben, kétségkivül Pavljt tartotta volna a főnöknek és a másikat a segédnek. Dmitri Gregorevits érezte segédjének szellemi és társadalmi felsőbbségét és azt hitte, hogy a kedélyességével mélyebb hatást gyakorol. Nem tetszett neki, hogy Pavlj nem ünnepelte őt hizelgő szavakkal.

— Nos, — kérdezte — ön nem szól semmit? Nincs igazam? Talán mind a huszezer rubelt odaadjam nekik, amit a miniszter adott? Beszéljen már Pavlj Ivanovits!

A segédhivatalnok, aki még mindig Sültalmácska hatása alatt állott, felrezzent és zavartan hebegte:

— Bocsásson meg, nagyságos ur. Arra gondoltam, hogy a kormánynak kellene irni.

Dmitri arcza felderült.

— Igaz. Majdnem megfeledkeztem róla. Adja majd ide aláirásra. Különben is fényes ötlete volt. Pavlj Ivanovits, ezzel a tizezer rubellel. Meglátja, nem leszek hálátlan.

Elővette a huszezer rubelt tartalmazó boritékot, amelyet a kormány a hidépitésre irányzott elő. Lassan elővett háromszázat és átnyujtotta a segédjének.

— Fogadja. Ez a jutalma!

Pavlj szeme felragyogott. Dmitri, aki egészen belemerült a lopott pénz nézésének gyönyörüségébe, nem látta őt. Amikor végre felpillantott, s a segédhivatalnok igy szólt hozzá:

— Köszönöm nagyságodnak, ön maga a jóság. Ennyi pénz! . . .

— Valóban, Pavlj Ivanovits, a feleségemnek igaza van. Ön valóságos gyöngy. Tudja, hogy mit mondott nekem a multkor? Dmitri, mondotta, tudod, Pavlj feleségül vehetné Sültalmácskát. Te protegálnád őt, hogy utódod legyen és minden rendben volna. Igen, Pavlj Ivanovits, a feleségem csak a multkor mondta, amikor elmeséltém neki, hogyan gondolkodott a tizezerről.

A segédhivatalnok idegesen összegyürte a három bankót.

— Milyen szerencse! — mormogta. Milyen szerencse!

De nem látszott meg rajta ez a nagy boldogság.

— Nos, ön beleegyezik? — szorongatta Dmitri Gregorevits. — Ön a sógorom és az utódom lesz! Akarja?

— Akarom, — felelte Pavlj, ha a leánya is akarja.

— Megbolondult? — kiáltott fel a kerületi főnök. — Micsoda akarata lehet egy csitri leánynak? Én vagyok az ur és ha én önnek adom, az annyi, mintha a pap már az áldást mondaná. Megkötöttük?

— Meg, — felelte Pavlj hangtalanul. — Megfordult, hogy távozzék. Amikor az ajtóban állott, a kerületi főnök utánna kiáltott:

— Ah, Pavlj Ivanovits, egy szóra! Ime, levelet kaptam Kosztroma kormányzóságból. A kormányzóságban ismét hamis rubelek kerültek forgalomba. És valami okoskodás kisütötte, hogy csak Nikitin lehet a hamisitó.

— Milyen okosak ezek az urak! — gunyolódott Pavlj.

— Ha ostobaságaikkal nem csinálnának nekünk fölösleges munkát, nem bánnám. Most egy csomó fényképet és leirást küldenek — hogy is hivják ezt a gaz ficzkót?

— Nikitinnek, — emlékeztette Pavlj.

— Igaz. És ezt a pályaudvarra, vendéglőkbe ki kell függeszteni.

— Mikor érkeznek a képek? — kérdezte nyugodtan Pavlj.

— Azt hiszem, holnap, — felelte mérgesen a kerületi főnök.

— Jó. Holnap mindent elrendezek. Talán megtaláljuk ezt a . . . hamisbankóst . . .

Ezzel eltávozott.

— Valóságos gyöngy, — mormolta maga elé Dmitri Gregorevits.

Amikor másnap Gregorevits, a kerületi főnök tizenegy órakor belépett az irodába, nagyon csodálkozott, hogy Pavlj Ivanovits, a gyöngy, nem volt ott. Elhatározta, hogy egy üveg Madeira mellett megvárja a segédhivatalnokát, aki a tizezer rubelhez segitette. — Ezen a pénzen sok szép napot lehet átélni. És halkan ajkára tolult a két szó: Valóságos gyöngy.

Gondosan kihuzta a fiókot, — ott feküdt a boriték.

A szabadelvü párt kilenczes bizottsági programmjának végrehajtását azonnal megkezdik.

A magyar ezredeknél a szolgálati és kiképzési nyelv a magyar lesz.

A jelvény- és czimerkérdést a hadseregre és a külügyi képviseletre nézve azonnal a megoldás stádiumába juttatják.

A gróf Tisza Istvántól kilátás a helyezett honvédtüzérséget, továbbá a honvéd müszaki csapatokat felállitják.

A közös pénzügyminiszteriumot Budapestre helyezik.

Az országgyülés feloszlatása és elnapolása tekintetében alkotmányjogi korlátozást inaugurálnak.

Bécsi jelentések szerint már csak abban volna nehézség, hogy a király a vezényszó dolgában nem akar semmiféle sem ideiglenes, sem végleges elintézésbe belemenni, hanem ezt a kérdést egyszersmindenkorra kiakarja kapcsolni a vitás tételek sorából. Szóval: a felségjog feltétlen elismerését követeli és ezt manifesztumában ki is jelentené.

Andrássy bécsi kihallgatásáról szóló hireink a következők:

Andrássy a királynál.

Andrássy Gyula gróf, ki Hadik János gróffal és Szemere Miklóssal együtt az Erzherzog Carl szállóban van szállva, ma d. e. 11 órakor ment kihallgatásra és fél 1-ig volt ott. Kihallgatásának eredményéről különfélekép nyilatkoznak. Az egyik verzió szerint a békére nagy kilátás van olyformán, hogy a koalicziót elejti a magyar vezényszót, melynek fejében jelentékeny nemzeti vivmányokat kap. A másik verzió szerint a kibontakozásra alig van remény és állitólag (a Pol. Ért. szerint) Andrássynak is ez a telfogása.

Andrássy most Pitreichchel fog tárgyalni és valószinü, hogy ismételten kihallgatásra megy.

Andrássy fél 11-től fél 1-ig volt a királynál kihallgatáson, azután szállására ment, ahol Hadik János grófai megreggelizett, majd a hadügyminiszteriumba ment *Pitreich* látogatására. Ugy látszik ezt a király kivánságára tette. *Andrássy* környezetében nagyon pesszimistikusnak látják a helyzetet. Maga Andrássy a N. W. Tagblatt tudósitója előtt azt mondta, hogy *nem lát reményt a kibontakozásra*, mert a nemzet nem állhat el a katonai követelésektől és a király sem hajlandó engedni.

A bécsiek ma gunyosan jegyzik meg, hogy a mult szerdán, az Andrássyhoz intézett királyi meghivó keltezése napján kezdődött a *koaliczió hamvazó szerdája. Andrássy* mai kihallgatását nyomon követi egy egész csomó. A *vezérlőbizottság csaknem valamennyi tagját a felség elé szólitják*, de kivülök meghivót kap a szazadelvüpártból *Tisza* István és *Hieronymi* Károly. A megállapodás ma csak arról szólana, hogy Andrássy kormányának szavaztassék meg az ujoncz és a budget. Azután következnek a házfeloszlatás, hogy uj választással erős többség szereztessék a 67-es alapnak.

Farsangolás a fórumon.

Benne vagyunk a farsangban, — a szónak ugy valódi, mint képes jelentése szerint. S mikor Karnevál herczeg kezébe veszi kormánypálczáját, furcsa alakok bohóczkodása derit fel, vagy undorit meg bennünket. Ez persze a bohóczkodás minéműségétől függ. No meg a néző publikum izlésétől. Egy azonban bizonyos: akár izléses és deritő, akár izléstelen és visszataszitó a farsangi bohóczok mókázása, tudjuk, hogy csak tréfa az egész. Nem vesszük komolyan s a tréfacsináló, mókázó farsangolók maguk sem várják ezt.

Farsang van nálunk a szó képletes jelentésében és Hunnia határain belül az okos szó meghallgatásra nem talál. Bohóczok szerepelnek a fórumon, csakhogy ők egészen komolyan veszik a szerepüket. S mi nem tudjuk, bosszankodjunk-e vagy sirjunk durva, sértő tréfáikon? Mert nevetni csak az utcza durva lelkü söpredéke tud rajta.

Ez a farsangoló csapat piacra hurczol mindent és gunyt üz mindenből, amit eddig szentnek tartottunk s profán szemek és kezek szenynyes érintésétől óva rejtegettünk. Kaczagva mozgat bábukat, melyekben sem erő, sem élet, sem sziv nincsen s elakarja hitetni, hogy azok érző vagy legalább eszes lények. Világba röppent kézzelfogható valótlanságokat s szeretné azokat megdönthetetlen igazságok gyanánt feltüntetni.

És ostoba tréfáikkal felbátoritják és feltüzelik az utcza népét, mely mint egykor a pogány világban, kenyeret és mulatságot követel, feltüzelik, hogy mellettük foglaljon állást a tisztességes émberekkel szemben, akik akadékoskodásaikat türni nem akarják.

Mi tiszteltük a törvényt, meghajoltunk előtte akkor is, mikor nagy áldozatot követelt tőlünk, ők pedig megmutatják, hogy a törvény csak lefelé kötelező.

Felnyitják szemeinket, hogy alkotmányunk erőssége fikczió, a valóságban nem létező álomkép, játékszer a hatalom kezében. Névtelen, az ismeretlenségből hirtelen előrántott, igazi erkölcsi és szellemi tartalom nélkül való alakokat ültetnek olyan helyekre, ahol megszoktunk tekintélyeket látni.

Azt hirdetik, hogy keresik a kibontakozást és fájdalmas és megszégyenitő ostorcsapásokkal feszitik a végsőig türelmét a halálra keseritett nemzetnek.

Végtelen fájdalmunkban ideáljaink elvesztése fölött, végtelen keserüségünkben a sérelmek özöne miatt, csak az az egy vigasztal, hogy az idő meg nem áll. A farsang elmulik, a bohóczok eltünnek az ő furcsa figuráikkal együtt. S a magyar nemzet halad tovább a Gondviselés által kitüzött utján. Ezért türjük férfias önmegtartóztatással, legfeljebb néma megvetéssel sujtva, a farsangot járók akadékoskodó lármáját.

De egy dolog mégis aggaszt bennünket. Az a frivol kaczérkodás a mobbal, a nép éretlenebb részének nekivaditott, a modern állambontó internaczionalizmus levegőjében elbódult tiz és százezreivel: leront és megsemmisit minden tekintélyt s ekképpen nehezen elsimuló hullámokat vet a hamuhintés napján tul is.

Mert tekintély nélkül nem képzelhető semmiféle társadalmi szervezet, szervezet nélkül egészséges, müködésében hatásos szerv, ilyen nélkül pedig nem gondolható élet, hanem csak romlás, megsemmisülés. S ezért szeretnénk nagyon, ha a tekintélyt rontó farsangi tréfálkozásnak már vége szakadna.

—th —án.

Nagyon meglepődött, amikor a várt szines bankjegyek helyett összegöngyölt papirost talált. Sötét gyanuval bontotta fel a boritékot és a következőket olvasta benne:

Igen tisztelt kolléga ur! Amikor olvassa e sorokat, én már több mértföldnyi távolságban vagyok öntől. Azon a nézeten voltam, hogy ön sokkal jobb, semhogy a parasztokat megcsalja, tehát engem illett. Miután ön a kormányt levélben értesitette arról, hogy huszezer rubelt kiutalványozott a parasztoknak, nem veszitett semmit és remélem, nem követi el azt az ostobaságot, hogy hirtelen elutazásomat bejelenti a rendőrségnek. Mert igen kellemetlenül érintene, ha önt le kellene lepleznem kedves kolléga, hogy a nálam levő pénzt másoktól tulajdonitotta el.

Hogy mennyire szivemen fekszik az ön házassági terve, bizonyitja az a körülmény is, hogy a nekem adományozott háromszáz rubelt letétbe helyeztem az árvaszéknél a leánya részére. Adja át üdvözletemet Sültalmácskának. Végül még arra kérem, legyen elnéző egy szegény üldözött iránt, akinek a neve: Nikitin. Nem fog nagy fáradtságába kerülni.

P. J. N.«

Dmitri Gregorevits hevesen kutatott a postacsomagok között. Keresett valamit. A kormányzó csomagját. Türelmetlenül tépte föl a pecsétet. Nem csalódott: az arczkép egy fegyenczet ábrázolt, aki ha szalonkabátot öltene, senkisem kételkedne abban, hogy Nikitin és a »gyöngy« ugyanaz . . .

Vera volt az egyedüli, aki nemcsak a tizezer rubelt siratta meg. De eltitkolta szegény, bánatos szivecskéjében.

NAPROL-NAPRA.

A népszövetség.

Hatalmas, igazán mértföldcsizmás lépéssel megyünk előre a keresztény megujhodás utján. A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége fölhivást bocsátott ki a katholikus népszövetség szervezésére. Ez a szövetség valójában arra van hivatva, hogy a körlevél szavai szerint a magyar katholikusokat szent szövetségbe vonja. Ismeretes, legalább fogalmilag, mennyire élénk, egészséges, üdvös müködést fejt ki a német birodalom területén a Volksverein für das katholische Deutschland. Impozáns, remekül fegyelmezett táborban egyesiti a német katholikusokat. Most azon vagyunk, hogy nekünk magyar katholikusoknak is legyen ilyen, legalább megközelitőleg ilyen szövetségünk. A terv már régen fölmerült. Gyakran hangoztatták, sürgették, követelték kidolgozását. Most aztán meg is valósul.

A néppárt országos központi irodája már régóta szervezte a szegény falusi nép ingyenes jogvédelmét. Az ütött-kopott, zaklatott kisemberek, földmivesek, kisiparosok évek óta nap, mint nap tömegesen keresik föl az irodát nem egyszer garmadaszám érkező panaszos-levelükkel s jogi tanácsot, jogvédelmet kérnek. A párt agilis hetilapja szerkesztői üzenetben, magánlevelekben alig győzi a beérkezett jogkereső levelek nyugtatását.

A jogi tanácsot azután fővárosi és vidéki érdemes keresztény ügyvédek adták meg. Köztük első helyen és legtöbbször *Zboray* Miklós országgyülési képviselő, aki számos peres és perenkivüli ügyet intézett el a szegény nép érdekében, önzetlenül, minden legcsekélyebb dijazás nélkül.

A népszövetség eddig csak ebben a szervezetlen formájában dolgozott. Most azonban

gondoskodás történt arról, hogy nagyarányu, egyetemes legyen és minden tekintetben megfelelően kiépülhessen. A *Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége* igen praktikus módját eszelte ki az organizácziónak. A szövetség tagjainak fokozatában a legalsó lépcsőfokot az ugynevezett *résztvevő tagok* képezik, akik évenkint *egy korona* tagsági dijat fizetnek. Az országos szövetség már most ezekből résztvevő tagokból alakitja, szervezi a *Katholikus Népszövetséget*, amelynek tagjai azután szükség esetére ingyenes jogvédelemken, jogsegélyben részesülnek a szövetséggel érintkezésben levő katholikus ügyvédek utján a fővárosi és vidéki központokon éppenugy, mint a periferiákon.

Hanem hát természetesen nemcsak az a czélja a népszövetségnek, hogy a magára hagyott népet tenger sok jogi és közigazgatási bajában tanácscsal, utbaigazitással lássa el, ez már inkább következménye, velejárója czéljainak, hivatásainak küldetésének.

A közelfekvő rendeltetés és a végczél egyformán az, hogy minden falu, minden város, minden katholikus egyesület és minden érdemes, hithü katholikus család, bármily szegénysorsu legyen is egyetemes katholikus szervezetbe tömörüljön. Miután csakis ilyen egységes organizmus mellett lehet szó egymás tökéletes megismeréséről, megértéséről, segitéséről s a megujhodás munkájának ujabb lendületéről.

Ha ez a szövetségi szervezet kiépül, pedig most már hála Isten hamarosan kiépül, akkor aztán nem vonhatja ki magát egy esperesi kerület sem, egy parochia sem az organizáczióból. A szervezkedés, a munka mindenütt meg fog indulni, az eddiginél is nagyobb szorgalommal És ha a munka nagyobb lesz, akkor az eredménynek is nagyobbnak kell lenni.

A katholikus népszövetség fölkarolára mindnyájunk erkölcsi kötelessége. Nem ajánlhatjuk eléggé minden katholikus ember, főként pedig a lelkészkedő papság figyelmébe.

(h)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 28. A Nagyváradi Kath. Kör közgyülése.

Január 28., 30. Előadás a Kath. Legényegyletben.

Január 28. A Zenekedvelők Mozart-ünnepe.

Február 18. Kath. szabad liczeumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Márczius 8. Kath. szabad licz um bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. szabad liczeum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liczeum bőjti estélye főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liczeum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Junius 27. Szent László ünnepély.

Tisztelettel kérjük vidéki elfizeőtőinket ***hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,*** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A herczegprimás állapota**. *Vaszary* Kolos bibornok-herczegprimás állapotában tegnap délig nem állott be lényeges változás. Az éjszakát nyugtalanul töltötte, csekélyfoku láza is volt, reggel felé azonban elszenderedett. Az alvás láthatólag jót tett a betegnek, mire fölébredt, láza is megszünt. Az orvosok jó jelnek veszik, hogy reggel 8 óra tájban reggelit kért, amelyet jóizüen elfogyasztott. Közérzése ettől kezdve javult. Délután aztán perczről-perczre jobbra fordult a beteg állapota s a késő délutáni órákban már konstatálható volt, volt, hogy a beteg tul van a veszélyen. A nap folyamán a püspöki kar tagjai, valamint a vidéki arisztokráczia táviratilag és telefon utján kérdezősködtek a főpásztor hogyléte felől. A közélet jelesei közül számosan személyesen voltak a herczegprimás budai palotájában. Igy: *Zichy* Nándor, Aladár és János grófok, *Darányi* Ignácz, *Pallavicini* Ede őrgróf és neje, *Horváth* Béla főispán, *Forster* Gyula báró, *Krizsán* Mihály, *Nemes* Antal és sokan mások.

* **A polgármester itthon**. *Rimler* Károly polgármester Budapestről tegnap éjjel hazaérkezett.

* **Kereszténységszocziális kurzusok**. Jeleztük már, hogy a katholikus egyesületek szövetsége február 2—5 napjaiban Győrött Széchényi Miklós gróf megyéspüspök védnöksége alatt kereszténységszocziális tanfolyamot rendez. Ezt a hirünket most oda egészithetjük ki, hogy ugyanaz időben Pápán is lesz kurzus. A két tanfolyam programmját már közzé is tették. Az előadók sorában, mint már röviden érintettük is Széchényi Miklós grót megyés püspök, védnök, Giesswein Sándor dr és Nagy Emil dr országgyülési képviselők, Ernszt Sándor dr pápai kamarás, Zlinszky János dr pestmegyei tiszti ügyész, Szentiványi Károly plebános, a katholikus egyesületek szövetségének igazgatója, Erdősi Károly a központi legényegyesület másodelnöke, Geőcze Sarolta, Auer István az »Alkotmány« segédszerkesztője, Stommer Viktorin dr — és Stanits Fulkent benczés tanárok, Bánóczy Gyula dr, Barilich Lőrincz, Botka Jenő, Hérits Márton ászári plebános, Haller István szerkesztő, Früchtl Ede és Szalánczy Andor nevével találkozunk. A két tanfolyam munkássága mindenesetre áldásos lesz.

* **Kitüntetés**. A király dr *Paiss* Andor kuriai tanácselnöknek saját kérésére történt nyugalomba helyezése alkalmából a birói pályán sok éven át tett jeles szolgálatai elismeréséül a másod osztályu vaskorona-rendet adományozta.

* **Anyakönyvvezetői kinevezések**. A belügyminiszter Biharvármegyében az örvéndi anyakönyvi kerületbe *Fazekas* Géza körjegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a darvasiba *Sólyom* József népiskolai tanitót, a széplakiba *Jarabik* János, a peczeszentmártoniba *Papp* Mihály, a zsákaiba *Balla* Antal, a csehibe *Erdős* Ignácz segédjegyzőket, a nagybáródiba *Csilitz* István népiskolai tanitót, a borsiba pedig *Praznovszky* Jenő segédjegyzőt anyakönyvvezetőhelyettesekké nevezte ki.

* **Nem jó a hütőtorony**. A nagyváradi villamos telepen épitett kut nem fedezi a telep üzeméhez szükséges vizet s igy a már elhasznált kondenzvizet hütés által akarják ujból használhatóvá tenni. E czélra hütőtornyot épittetett a város a telepen a Mayer és társa budapesti czéggel. A villamos telep igazgatója most adta be jelentését a városhoz, amelyben a megtartott próbák után kimutatja, hogy a hütőtorony nem felel meg a szerződésben kikötött feltételeknek, s nem hüti meg a gőzgépekből kikerülő vizet annyira, hogy ujból használható legyen s a feldolgozott vizmennyiség is kisebb, mint amennyit a vállalkozó czég biztositott. Ilyen körülmények között a vizimü nem vehető át.

* **Az igazsàgügy körébél**. A nagyváradi törvényszék elnöke *Sztringó* Antal budapesti lakost a nagyszalontai járásbirósághoz állandó oláh tolmácscsá nevezte ki.

* **Népkönyvtárt kérnek.** A biharudvari olvasó-kör már régebben áll fenn s egy izben már kérelmet intézett a miniszterhez népkönyvtár adományozása iránt. A földmivelési miniszter meg is igérte, hogy a népkönyvtárt megküldi, de ezzel mindezideig adós maradt. Az olvasókör most megujitja kérelmét s ez iránt előterjesztést tett a vármegyéhez.

* **Szünetel a villamos áram**. A villamos müvek vezetőségétől nyert értesülésünk szerint vasárnap délelőtt 10 órától délután fél 2 óráig a villamos áramszolgáltatás, bővitési munkálatok miatt szünetelni fog.

* **A paptamási i savanyuviz**. A bihari helyi érdekü vasut Paptamási állomásán igen élvezhető, jó, savanyuvizforrás van s a vasutigazgatóság az eddig elhanyagolt savanyuvizkutat rendbe hozatta, s folyamodott a belügyminiszterhez, mint legfelsőbb közegészségügyi hatósághoz, hogy a paptamási savanyuvizet gyógyvizzé minősitse s ezáltal annak forgalomba hozatalát lehetővé tegye. A belügyminiszter a kérelmet azzal küldte le Biharvármegye alispáni hivatalához, hogy a megyei főorvos véleményét s két üveg vizet mintának küldjön fel a miniszteriumba.

* **Megfelebbezett biróválaztás**. Nagypatak biharmegyei községben január hónap közepén ejtették meg a biróválasztást s Ollár Demetert választották meg községi biróvá. A lakosság egy része azonban felebbezést adott be a választás ellen, mert állitólag a szabálytalanságok egész sorát követték el ugy a jelölésnél, mint a szavazásnál.

* **Az ipartestület közgyülése**. A nagyváradi ipartestület holnap, vasárnap tartja évi rendes közgyülését. Ha a tagok nem jelennek meg kellő számmal, a közgyülést meg tartják. Erre vonatkozólag a következő hivatalos felhivást vettük:

Felhivás az ipartestület kötelékéhez tartozó iparos polgárokhoz! A január hó 21-ik napjára kitüzött ipartestületi közgyülés, amennyiben a tagok kellő számban meg nem jelentek nem tartatott meg. Felhivjuk és figyelmeztetjük az érdekelt iparos polgárokat, hogy f. hó 28-án, vasárnap délelőtt 9 órakor megkezdve, a tüzoltó őrtanya nagytermében a közgyülés az alapszabály 11. §-a értelmében — tekintet nélkül a megjelent testületi tagok számára — mulhatatlanul meg lesz tartva. Nagyvárad, 1906. január 26. *Bertsey* György ipartestületi elnök. *Jankovich* János ipartestületi főjegyző.

* **Egy érdemes agg iparos halála**. A nagyváradi iparos polgárság egyik elaggott, közbecsülésben állott tagja: id. *Cser* János, élete 82-ik évében tegnap éjjel elhunyt. Halála kiterjedt, nagy családot sujtott mély gyászszal, köztük fiának ifj. Cser János törvényhatósági biz. tag családját sujtotta legközvetlenebbül a gyászeset. Temetése holnap, vasárnap délután él 3 órakor lesz a Bém-utczai gyászháztól. A családi gyászjelentés a következő:

Alólirottak a legnagyobb fájdalommal tudatjuk a legjobb apa, nagyapa, és dédapának idősb. *Cser* Jánosnak élete 82-lk évében rövid szenvedés után folyó évi január hó 25-én éj-

jel történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei folyó hó 28 án, vasárnap d. u. fél három órakor fognak az Ujváros, Bém utczai 3—470. számu gyászháztól az ev. ref egyház szertartása szerinti ima után az ujvárosi központi sirkerben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ösmerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1906 január hó 26. Aldás és béke hamvaimra! Cser János, özv. Ballai Lajosné, szül. Cser Juliánna, Misovics Ödönné gyermekei, Cser Jánosné, szül. Mészáros Mária mint menye, Misovics Ödön mint vő, Nemes Lajos, ifj. Mónus Sándor unoka vők, Cser Róza, férj. Mónus Sándorné, Cser József, ifj. Cser János, Cser Lajos, unokái, Misovics József, Cser Mária, férj, Nemes Lajosné, Cser Sándor, Cser István unokái, Nemes János, ifj. Nemes Lajos dédunokái.

* **Harcz az életért** Egy hirneves angol pathologus, Ford-Robertson dr megtalálta a paralizis baczillusát, amelyet elnevezett difteroid-baczillusnak, minthogy sok tekintetben megegyező a difteritisz baczillusával. A mikroszkopikus fenevadakat, amelyek a statisztika szerint csak Angliában évente körülbelül 2000 embert pusztitottak el, most már mesterségesen tenyészti, hogy ekkép beoltás utján a védekezést lehetővé tegye. S mig Angliában igy küzdenek a halál ellen, Ohió északamerikai államban törvényjavaslatot készitettek arról, hogy a szenvedő emberiség miképpen juthasson könnyebben a másvilágra. Azt akarják törvénybe iktatni, hogy az orvosok a fájdalmaktól kinzott, gyógyithatatlan betegnek saját kivánságukra haláltokozó szert rendelhessenek, vagy életüknek egyéb módon véget vethessenek. Nem szólunk most arról, hogy ilyen intézkedés mennyi visszaélésre adhatna okot a humanizmus örve alatt, hanem csak sajnálatunkat fejezzük ki, hogy a hires angol orvos nem az ily bogarak baczillusait találta meg. Ez a legujabb csodabogár igazán rá vall a korunkbeli elkorcsosult, ideges és degenerált nemzedék gondolkodására, kinek hite nincsen már semmiben s ha az élvhajhászatban kimerült, vagy sóvárgása czélját el nem érheti, ahelyett, hogy Istenre s hallhatatlan lelkére gondolna, elveti magától az életet.

* **Köszönetnyilvánitás**. A nagyváradi latinszertartásu káptalan, a gárdorosi plebánia inségeseinek fölsegélyezésére közelebbről 200 koronát adományozott. A segélyezett kitközség most a következő sorokban nyilvánitja hálaját lapunk utján: A nagyváradi latinszertartásu káptalan, a gárdorosi éhinséggel küzdő lakosok részére 200 koronát kegyesen adományozni méltóztatott. Jótéteményért leghálásabb köszönetünket nyilvánitjuk. Gádoros, 1906. január 25. *Szauer* Alajos plebános, *Jancsó* János gondnok,

* **Visszavándorló biharmegyeiek**. Fiuméből jelentik: A »Caronia« kivándorlási hajó, mint ismeretes, a napokban indul el Fiuméből háromezernél több magyar kivándorlóval Amerika felé. Ebből az alkalomból gróf *Apponyi* Albert a magyar politikai és társadalmi élet kitünőségeivel Fiuméba utazott, hogy a hajót megtekintse s a magyar kivándorlókkal érintkezésbe lépjen. A napok óta tomboló bóra miatt azonban a «Caronia» tegnap reggel nem érkezhetett meg a magyar kikötőbe, hanem a kikötőn kivül vesztegelt, Apponyi Albert és kisérete ezért Gál Tibor, a fiumei kormányzóhelyettes veztésével a kormányzóság «Előre» hajóján gyülekezett és elébe utazott a »Caroniá«-nak. A hajón, amely éppen akkor érkezett vissza Amerikából, számos magyar visszavándorló volt. Apponyi beszédbe ereszkedett a hazatérő magyarokkal, akik szinte könyes szemekkel nézték a rég nem látott hazai partokat. Borsodiak és bihariak voltak javarészben. A veneégek az «Előre» gőzösről a »Caroniá«-ra szálltak át ahol lelkes éljenzéssel fogadták az érkezőket. A hajó megtekintése után lunch volt, amelyen a «Caronia» kapitánya éljenzésektől sürün megszakitott, lelkes pohárköszöntőben Apponyit és a magyar nemzetet éltette. Apponyi válaszában meg-megujuló tetszésnyilvánitások között a hajó tisztikarára és az angol nemzetre üritette poharát. Ezután dr Kovács, az Adria vezértitkára, Lánczy Leó és Kuranda Emil nevében üdvözölte Apponyit.

! ! Maradékok félárban ! ! Papi reverendakelme nagy választékban.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szöveteimet mélyen leszállitott árban bocsátom áruba*. Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utcza 33.

x **A Lloyd orfeum** kitünő tátsulata *ma' szombaton és holnap vasárnap* tartja utolsó és bucsu előadását, mely alkalommal az összes tagok uj müsorral lépnek fel, a n. é. közönség szives pártfogását kéri mély tisztelettel az igazgatóság.

EGYESÜLETEK.

Választmányi gyülés a kath. körben.

A katholikus kör választmánya tegnap este *Dus* László világi alelnök vezetése mellett, gyülést tartott. Jelen voltak: Fetser Antal, dr Hoványi Gyula, Novotny S. Alfonz, Géczy Lajos, Tóth Márton, Papp Imre, Balázsovich Rezső, Jelinek Ferencz, Pekánovits Imre, Novák János, Nozáky Rudolf, dr Vucskics Gyula Csobánczy Lajos, Andriska Károly és dr Imrik Gusztáv titkár. A választmány örömmel vette a jubiláris ünnepség lefolyásáról szóló jelentést és ennek kapcsán *Fetser* Antal apátkanonok inditványára a diszgyülésen szereplőknek és *Kelemen* Kálmánnak a bankett sikeres rendezéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Ezután a január 28-án, holnap vasárnap tartandó rendes évi közgyülést készitették elő Jegyzőkönyvi köszönet mellett fogadták *Novotny* S. Alfonz főgimnáziumi igazgatónak a nem rég megjelent Szent Norbertről szóló jeles munkája felajánlott példányát. Végül uj tagokul felvéttek *Fekete* Lajos, *Papp* Terentius, *Ujlaky* Rezső és *Remes* Vidor.

Uj olvasókör. Bihar-Udvari községben társaskör alakult. Az alapszabályokat most terjesztették be a vármegye alispánjához, a miniszteri jóváhagyás kieszközlése végett.

SZINHÁZ.

Heti müsor.

Szombat: Örangyal. C.

Vasárnap: d. u. Heidelbergi diákélet, este: Aranyvirág.

Vasárnap a szinházban. Holnap, vasárnap két előadást tart a szinház. Délután 3 órakor fél helyárak mellett a nagysikerü »Heidelbergi diákélet«-et mutatják be a délutáni publikumnak az ismert jó szereposztásban. Este fél 8 órakor bérletszünetben Huszka és Martos, a »Bob herczeg« szerzőinek másik közkedvelt operettje, az Aranyvirág kerül előadásra. Mindkét előadásra szóló jegyek jegyek már ma délétán 3 órától válthatók a szinház nappali pénztáránál.

Bohémszerelem. A vigjáték bemutatók után most operett-ujdonság jön müsorra. Murger szenzációs regénye után készült operett, a »Bohémszerelem« lesz a szinház jövő heti főeseménye. Az ujondonság Budapesten a Magyar szinházban nagy sikert aratott, állandó kasszadarabnak vált be s igy előreláthatólag kedvező fogadtatásra talál Nagyváradon is.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 27. Izralita nőegylet estélye.
Január 28. A 48-as népkör bálja.
Február 1. Középessy kolon próbabálja.
Február 3. Vasutas »Koszoru-Egylet« bálja.
Február 4. A Nagyváradi Katholikus Legényegylet bálja.
Február 10. Posta- és távirda-altisztek és szolgák bálja.
Február 18: Czukrászok bálja.

Igazságszolgáltatás.

Eötvös Bálint ügye. A Kuria tegnapelőtt kezdette meg *Eötvös* Bálint dr fővárosi ügyvéd, volt képviselő ügyének tárgyalását és tegnap hozott benne határozatot. Az ügy előzményei ismeretesek. Kacziány Károlyné jogi tanácsot kért Eötvöstől, mikép kaphatná meg mintegy kilenczvenezer koronát kitevő vagyonát, amelyet férje takarékpénztári könyv alakjában pénzszekrényben őriz. Eötvös tanácsára Kacziányné két fiktiv váltót állitott ki, amelyet az ügyvéd pörölt. Végrehajtáskor az ügyvéd a takarékpénztári könyveket a férj távollétében ben lefoglalta. A pénzt Eötvös fölvette, majd névleges életjáradéki szerződést kötött Kacziánynével, akit aztán nem tudott kifizetni.

A manipulácziő kriminális utra került. A törvényszék csalás miatt *három evi fegyházra* itélte Eötvöst, a királyi tábla sikkasztást álapitolt meg s *három évi börtönt* szabott ki. Eötvös azonban az itélet ellen semmiségi panaszszal élt. Igy került ügye a Kuriához, amely tegnap délután fél 2 órakor hirdette ki határozatát. Megsemmisitette a királyi tábla itéletét s az itéletben meg nem határozott, ez ügy elbirálására fontos körülmények kideritése czéljából uj eljárásra és ujabb határozathozatalra utasitotta a táblát.

Gyujtogató biró. *Percze* Péter volt nagytótfalusi biró ügyével már foglalkozott a napisajtó is, a büntető bíróság is. Czinkostársait el is itélték s javarészt ülnek is már Percze kormánypárti kortes volt s több Rigó-párt házát, éppen most egy esztendeje fölgyujtotta. Igy *Szőke* Karácson, *Papp* Ágoston házát is. *Nagy* Sándornál is jártak a gyujtogátók, de a kutyák megurasztották őket. Tegnap a sok tanut hallgatták ki. Itéletet ma hoz az esküdtbiróság.

TÁVIRATOK.

A válság.

Semmi!

Budapest, január 26. (Saját tud. távirata.) Andrássy tehát megint Bécsben volt, megint audienczián volt és megint nem végzett semmit. Akik reménykedtek, azzal a bizonyos álommal ismét szegényebbek, a jól ismert csalódással meg ismét gazdagabbak lettek. Igy szokott az

lenni. Mindenféle reménységnek vége szokott lenni Miután pedig a lényeg semmi, voltaképpen a részletek értéke is, minden pikantériájuk, merészségük, vagy érdekességük mellett is — még nagyobb semmi.

Az audienczia részletei.

Andrássyt mindenki a Bristolba várta. Mégis az Erzherzog Karlba szállt. A kihallgatás előtt erről kevesen tudtak. Ami a kihallgatás lefolyását illeti, lényegesen különbözött a legutóbbi audiencziától. Az uralkodó most nem helyezkedett a merev tagadás álláspontjára, hanem általánosságban vitatkozott Andrássyval a katonai kérdésekről. Kihallgatás végeztével Andrássy Pitreichchal folytatott tanácskozást. Hir szerint ugy Andrássy, mint Pitreich szkeptikusan nyilatkoztak a helyzet felől, a kibontakozás lehetőségét illetőleg. Ezek az állitólagos szkeptikus nyilatkozatok azonban valószinüleg csak hangulatkeltésre szánvák.

Az audiencziával kapcsolatosan elterjedt verzió, hogy a békés fordulatot a külpolitikai helyzet, főként pedig a szerződések megkötése körül fölmerült nehézségek hozták magukkal. Bécsi politikai körök is állitják, hogy a külpolitikai helyzet nyomasztó volta ösztökél a kibontakozásra. Nemcsak Szerbia, hanem sokkal inkább Németország.

Bülow ugyanis aggályosnak találja a szituácziót arra az esetre, ha a kereskedelmi szerződést a parlament hozzájárulása nélkül kivánják megalkotni s életbe léptetni. Andrássy az audienczia után a Sacher-szállóba ment, ahol Hadik János gróffal ebédelt, holnap, szombaton s esetleg vasárnap is ujabb audiencziára megy.

Döntés azonban előreláthatólag vasárnap sem remélhető. A politikai pletykák között egész határozottan állitják egyes csoportok, hogy Andrássy-elaborátum csakugyan van s annak alapján folynak most a tárgyalások.

Andrássy az audiencziáról.

Ismeretes már az előzőkből, hogy Andrássy fölfogása most pesszimisztikus és szkeptikus. Ezzel szemben azt is mondják ugyan, hogy ilyen hireket csak a béke ellenségei terjesztenek. Bár igy volna! Tény azonban, hogy Andrássy maga is nyilatkozott egyik bécsi ujság, a N. W. T. egy munkatársának s körülbelül ezeket mondotta:

— Másfélóráig voltam kihallgatáson. A királyi felség kegyesen fogadott, de ügyünk rosszul áll. A kilátásba helyezett katonai engedmények nem elegendők.

A nevezett lap tudósitójának arra a kérdésére, vajjon az engedmények egész komplekszuma áll-e a kibontakozás utjában, vagy csak izolált katonai és gazdasági kérdések akasztják meg a békét, azt felelte Andrássy, hogy csak a katonai kérdésekről van szó.

Andrássy ezek után ismételten kijelentette, hogy kétli a béke megkötését.

Andrássy és Fejérváry

Eddig mindenki azt hitte, hogy Andrássy meghivása Fejérváry inicziativájára történt.

Most azonban kitünik, hogy ennek a föltevésnek semmi alapja nincs. Egyszerüen nem igaz. Fejérváry nem csak hogy nem készitette elő Andrássy utját szerdai bécsi audiencziáján, hanem egészen ellenkező malomban őrletetett. Az ügyvivő miniszterelnök a nevezett alkalommal éppen a harcz folytatása mellett érvelt.

Kristóffy egyenesen ennek a harczias tervezgetésnek folyományaként hivta összse tanácskozásra a megyefőnököket, hogy a hadviselés módozatait megbeszélje velük. A Fejérváry békeszerzéséről szóló legenda ezzel szétfoszlik. Fejérváry éppen e megyék letörésében mesterkedett. Pitreich volt az, aki Andrássy meghivását kijárta.

A koaliczió és a béke.

Délben Kossuth lakásán hosszantartó értekezlet volt, amely csak fél kettőkor ért véget. Résztvettek benne Apponyi, Zichy Aladár gróf, Darányi, Justh és Bánffy. Kossuth félkettő után hosszas telefonbeszélgetést folytatott Andrássyval.

Függetlenségi politikusok közt elterjedt hir szerint a béke létrejöttének föltételéül a kormány a *vádalálhelyezés elejtését*, valamint az erőszakosan installált *megyefőnökök respektálását is követeli.*

Kossuth függetlenségi estilapban a békeakcczióról azt irja, hogy Andrássy meghivatását annak kell tulajdonitanunk, mert az ellenzék egy-két kibontakozási terve fülébe jutott az uralkodónak.

Amit Andrássy előterjesztett a királynak, azért csak egyéni felelősséget vállalhat. A szövetkezett ellenzék egyébként reménykedve néz a kibontakozási tervezet és eredménye elé.

A monarchia torpedói.

Budapest, január 26. (Saját tud. távirata.) Pólából jelentik: A közös hadügyminisztérium a második osztályu torpedóhajókat el akarja adni és helyettük ujakat akar épittetni.

A spanyol király eljegyzése.

Budapest, január 26. (Saját tud. távirata.) Párisból *Alfonz* spanyol király eljegyzéséről a lapok a következőket jelentik: A király tegnap korán reggel elindult automobilon a határ felé, d. e. 10 órakor érkezett Monnaco villa parkjába, hol Friderika herczegnő és leánya Irma várták. Egy órakor villás reggeli volt, azután sétát tettek a parkban és estefelé automobilon elmentek a spanyol határig. Vacsora után este 10 órakor visszatért a király *San Sebastunba.* Az eljegyzést a spanyol miniszteri tanács megtartása után teszik közzé a hivatalos lapban.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: **Gorkij Maxim** 29

Elment. Ez időtől fogva Medinszkája sokkal szigorubban bánt Fomával. Lassanként azonban ujra ugy voltak egymással, mint a macska az egérrel.

Ez a viszony természetesen nem maradt titokban Majakin előtt sem s az öreg egy napon gunyos mosolygással igy szólt Fomához:

— Foma! Tapogasd meg olykor a fejedet, nehogy véletlenül elveszitsed!

— Hogy érti ezt? — kérdezte Foma.

— A Zsófikát gondolom . . . nagyon sokat jársz hozzá.

— Kinek mi köze hozzá? — kérdezte Foma gorombán. — S hogy meri őt Zsófikának nevezni?

— Bánom is én ha kiszipolyoznak. Nem az éu dolgom. S nem az én bajom. Hogy Zsófikának hivják, azt mindenki tudja s az is közismert dolog, hogy szereti a más kezével kikapartatni a gesztenyét a tüzből.

— Okos! — mondta Foma, miközben sötét arczot vágott s zsebre tette a kezét. — És müvelt.

— Ez igaz! Nagyon okos. Nemrég is milyen okosan rendezte azt az estélyt. A bevétel kétszázezer rubel, volt a kiadás csak ezerkilenczszáz. És müvelt is . . . s főleg az a sok léhütő, aki körülötte settenkedik.

— Azok nem léhütők, hanem okos emberek — felelte Foma indulatosan. Sokat lehet tanulni tőlük. Mi vagyok én? Semmit se tudok. És mi mindent tanultam tőlük. Ott mindenről tudnak beszélni, mindenkinek van valami mondani valója. Ne akadályozzon meg abban, hogy emberré fejlődjek.

— Nagyon jól Hogy megtanulnál beszélni. Milyen tüzzel! Jól van, . . csak légy hasonló az emberekhez . . . de ezt a vendéglőben is megtanulhatnád. Ott jobb embereket találsz, mint a Zsófikánál, De azért nem ártana ha különbséget tudnál tenni ember és ember közt . . . Például Zsófika . . , Mi az? Egy rovar, amely a természetet disziti . . .

Fomát fölháboritotta ez a beszéd s dühösen távozott. Kezét összeszoritva dugta a zsebébe. Az öreg nemsokára ujból elővette.

A gőzhajókat szemlélték meg a kikötőben s most a szánkóban ülve, beszélgettek az üzletükről. Márczius volt, a szán talpa alól széjjelfröcscsent a viz, a hó már sárral volt vegyitve s a nap vidáman sütött a tiszta égen.

— Meg kell nősülnöd — mondta az öreg.

— Az Isten szerelméért, ne beszélj — mondta Foma tompán.

Majakin ránézet Fomára s hallgatott. Foma arcza megnyult, e halványult s tágra nyitott szemében keserü csalódás látszott. Az uttól jobra s balra mezők voltak, melyeket a tél ronygyai takartak. A szán talpa alól még mindig fecskendezett a viz s piszkos hó ömlött végig a lovak lábain.

— Milyen ostoba az ember, mikor fiatal! — mondta Majakin halkan. Foma rá sem nézett. — Egy fatörzs van előtte s orrmánynak nézi . . . önmagát ijjeszti.

Majakin hunyorgatott s igy szólt:

— Elment az eszed.

Hatodik fejezet.

Foma bosszuállásra ingerlő haraggal érkezett meg a városba. Csak ugy lángolt benne a szenvedélyes vágy, hogy megsértse Medinszkáját. Zsebredugott kézzel, dühösen járt föl s alá szobáiban, összeránczolta a szemöldökét s kifeszitette a mellét. Lábával verdeste a padlót, mintha haragját kovácsolta volna.

— Aljas . . . ugy öltözött ki, mint egy angyal!

Pelagéja jutott eszébe s kárörvendően suttogta:

Az jobb . . .

Olykor egy kis reménysugár csillant föl lelkében:

De aztán eszébe jutottak Majakin haragos és erélyes szavai s ez a reménység is szertefoszlott. Még szorosabban harapta össze fogait s még jobban kidüllesztette a mellét. Haragos gondolatok ugy nyilaltak a szivébe, mint a mint a szálkák s valósággal megszurták a szivét.

Medinszkája cselédjei már jól ismerték s mikor Foma azt kérdezte, hogy a nagyságos asszony itthon van-e, a szobalány kinyitotta a szalonajtót s igy szólt.

— Tessék a szalonba! A nagyságos asszony egyedül van.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér

RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.

Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és **fürdőberendezések**, valamint mindennemü **tükör, réz- és vasbutorok** a lehető legszolidabb árszámitás mellett a **legszebb kiviteiben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyeletem mellett készülnek minden e szakmába vágó **asztalos, kárpitos** és **diszitő** stb. **munkák, javitások** a legjutányosabb árszámitás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

KÖZGAZDASÁG.

A tehenek tejhozamának változása.

A tehenek tejhozama és a tej zsirtartalma ingadozásnak van kitéve. Ezen ingadozásokat vizsgálta ujabban Koslin és vizsgálatainak eredménye a következő volt.

A tehénnek egész évi tejhozama és zsirhozama annál nagyobb volt, — minél inkább közel esik a tejelési időszak kezdete a május—junius hónapokhoz; ez annál kisebb, minél közelebb van a november hónaphoz, ezért iparkodjunk odahatni amennyire lehetséges, hogy a borjuzás tavaszszal történjék.

A zöldtakarmány, a répa és répaszelet etetése növeli a tejhozamot, azért ezek takarmányozása idején felszökken a tehenek tejelőképessége.

Miért is gondoskodjunk arról, hogy ezen takarmányok rendelkezésrd álljanak, a helyes talajmivelés istálló és mütrágyázással mindenesetre előmozdithassuk a zölotakarmány és répa termés mennyiségét.

A tejszin mennyisége e tejhozam mennyiségével növekedik és csökken, de nem egészen oly arányban, mnrt a százalékos zsirtartalom csekken, ha a tejhozam emelkedik és növekszik ha a tejhozam gyengül. Végre a legeltetés kedvezően befolyásolja a tej százalékos zsirtartalmát.

Tehát iparkodjunk legelőinket javitani, trágyázni, hogy azok minél jobb legelőt szolgáltassanak.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, jan. 26.

Buza okt. — — — — —	16·82
Rozs okt.-re — — — —	17·12
Tengeri április 1906 — —	14·—
Zab ápr.-ra — — — —	13·64
Repcze aug.-ra — — — —	—·—

Értéktőzsde.

Budapest, jan. 26.

Osztrák hitelrészvény — — —	678·—
Magyar hitelrészvény — —	796·—
Leszámitoló bank — — —	506·—
Rimamurányi — — — —	525·—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670·—
Közuti vasut — — — —	594·—
Városi villamos vasut — —	327·50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 jan. 26-én.

Magyar aranyjáraddék 4% — — —	114.50
Magyar koronajáradék 4—% — —	96.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	86·40
Magyar földtehermentsitési kötvény 4%	96·65
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötvény	96 50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön —	217.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	161·—
Osztrák járadék papirban — — —	99·70
Osztrák járadék ezüstben — — —	100·75
Osztrák korona járadék — — —	117·55
Osztrák járadék aranyban — — —	100·25
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	162.50
Osztrák-magyar bankrészvény — —	16·30
Magyar hitelbank részvény — — —	797·—
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	67 57
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	667·—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Nagy maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhirnevű »Probst Károly és Társa Utódai« czég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk **minden versenyt felülmulva** jó minőségü kézmü- és divatárukból eddig nem létezett ***rendkivüli olcsó árak*** mellett, dus választékot szolgáltatni.

A **farsangra** igen alkalmas és czélszerü ajándékok beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol **női szövetek, selymek, vásznak, fehérnemüek, szőnyeg, függöny, paplan** és **ágynemüekben** stb. dus választékot tartunk.

Fentieken kivül rendkivüli olcsó árban szolgálhatunk boákat, női és gyermek harisnyákat, keztyüket, meleg alsó trikót, ruhákat, férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kinálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruházunk megtekintésére, előre is biztositva, hogy **olcsó, szabott árak** mellett fogjuk a szükségletét kielégiteni.

kiváló tisztelettel **Wallerstein Fülöp Fiai.**

Kert-utcza 5. számu ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Szőrme-kabátok, boák és muffok.

Női és gyermek felöltők.

Erdélyi pokróczok, flanelltakarók.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezesség mellett

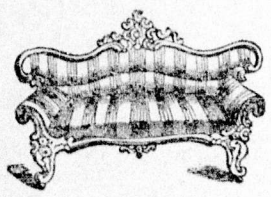

háló-, ebédlő-, szalon- és úriszoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések müipari vállalata, — Kivánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemü izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mü igazgatósága elvállalja

villamosvilágitási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálczák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

A

TÖRT SZÁMOK

TANITÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő tanulók, kisiparosok és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utcza 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

Meghivás

a Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank **1906. évi február hó 4-ik napján délelőtt 10 órakor** saját üzleti helyiségében (Teleky-utcza 3. sz.) tartandó

XXXVII. rendes közgyülésére.

A közgyülés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1905. évi üzletévről és inditványai a mérleg, zárószámadások, tartalék és osztalék tárgyában.

2. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóságtól előterjesztett zárószámadások és mérlegről, valamint a nyereség felosztását tárgyazó inditványának megvizsgálására.

3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottságtól kért felmentvény iránti határozathozatal.

4. Az igazgatóság jelentése a nyugdijalap állásáról.

5. A sorrend szerint kilépő 8 választmányi rendes és 1 póttagnak választása.

Nagyvárad, 1906. január hó 16.

Az igazgatóság.

Azok a tisztelt részvényesek, kik a közgyülésen részt venni kivánnak felkéretnek, hogy az alapszabályaink 12. §-a értelmében a közgyülés napját megelőzőleg egy hónappal a nevükre irt részvényeiket le nem járt szelvényekkel együtt, legkésőbb a közgyülést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárószámadások és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1906. január hó 26-tól kezdve a társulat helyiségében megtekinthető, sőt a zárószámadások a részvényesek kivánatára nyomatott példányban előre is megküldetnek. 1477.

Olcsó, mélyen leszállitott árak mellett kerülnek eladásra összes **férfi, és női divatáru czikkek a**

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Fő-utcza, Moskovits-palota.

Igazi alkalmi eladása egész finom áruknak, különösen nagy választék férfi ingek, gallérok, kézelők, divatos férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák, keztyük, harisngák, alsó jäger ruházatok, takarók, utazó- és lópokróczok, galocsenek, hóczipők, férfi, női és gyermek lábbelik, egész finom minőségben, olcsó árak mellett, franczia parchetek, rumburgi vásznak, szalag csipke, selyemkendők, pamutok különösen leszállitott árak mellett.

3000 drb férfii divat nyakkendők igazán olcsó árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett

Az üzletberendezés eladó. 1447

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.